wtcb.be
Onderzoekt • Ontwikkelt • Informeert

Betonschade door wapeningscorrosie Oorzaken – diagnose - herstel en beschermmethoden

21/10/2022

...

ir. Bram Dooms
Labo Isolatie, Dichting en Daken

Context

Bruggen en tunnels > 5 m (Vlaanderen)

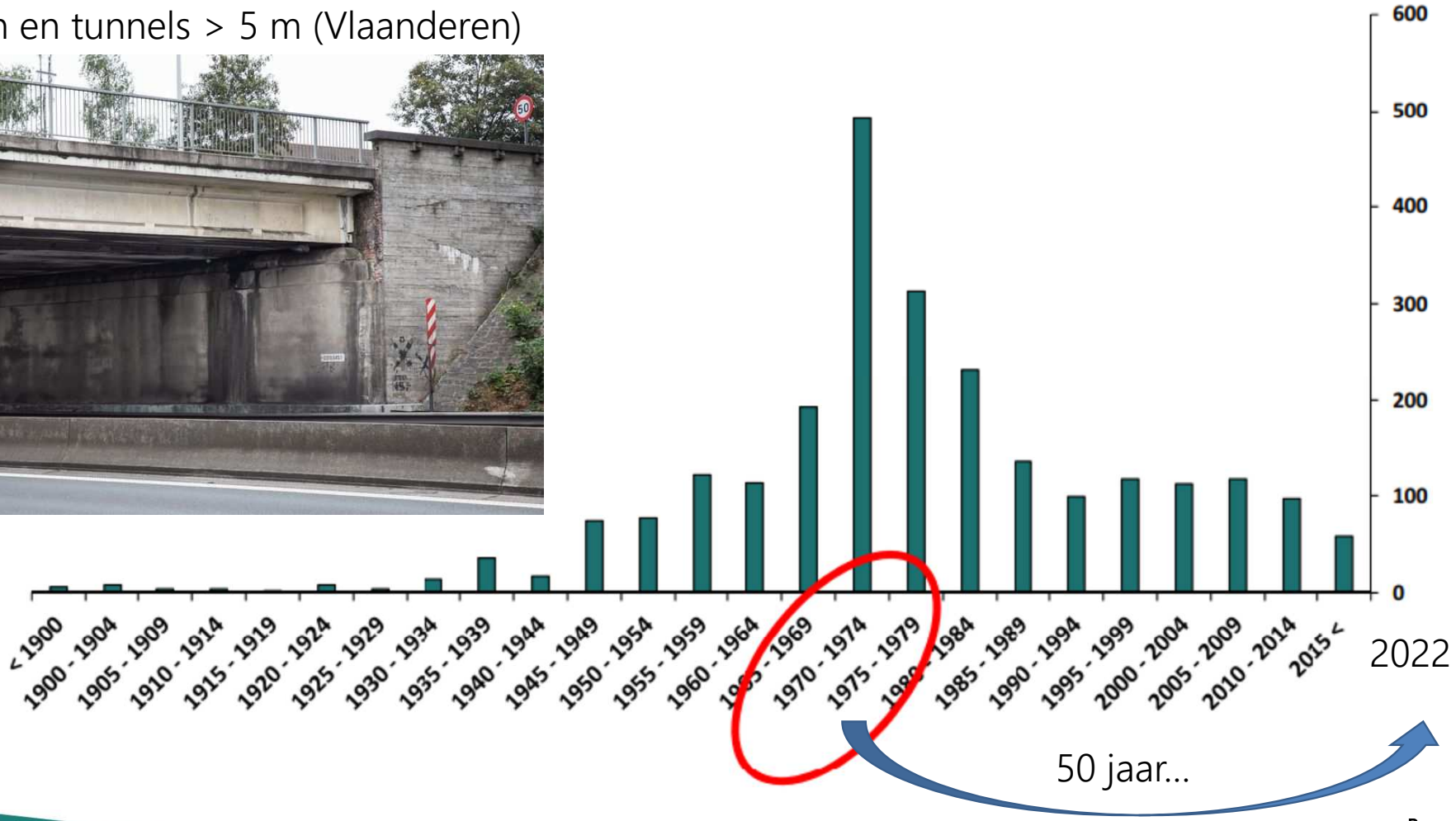

Bron: MOW

Context

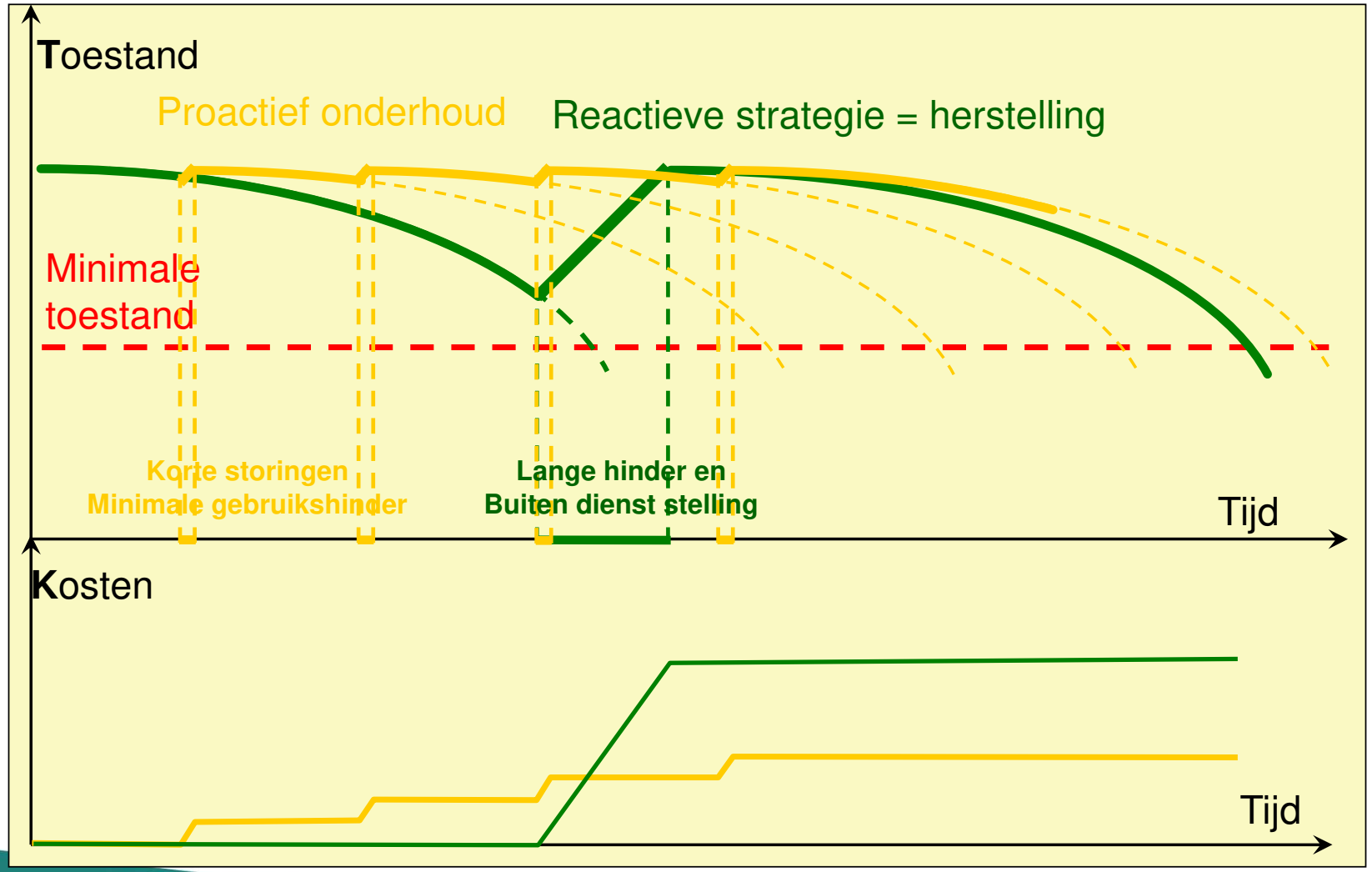
Toestand
Proactief onderhoud
Reactieve strategie = herstelling
Minimale toestand
Korte storingen
Minimale gebruikshinder
Lange hinder en
Buiten dienst stelling
Tijd
Kosten
Tijd

Betonschade

Oorzaken

→ Betonspecie (uitvoering, nabehandeling, bekistingsproblemen, …)

→ Jong beton (te snelle belasting/blootstelling, krimp, …)

→ Verhard beton

- Mechanische oorsprong (impact, trillingen, …
- Chemische oorsprong (zuren, sulfaten, …)
- Fysische oorsprong (vorst, erosie, …)

Betonschade

Wapeningscorrosie t.g.v. carbonatatie

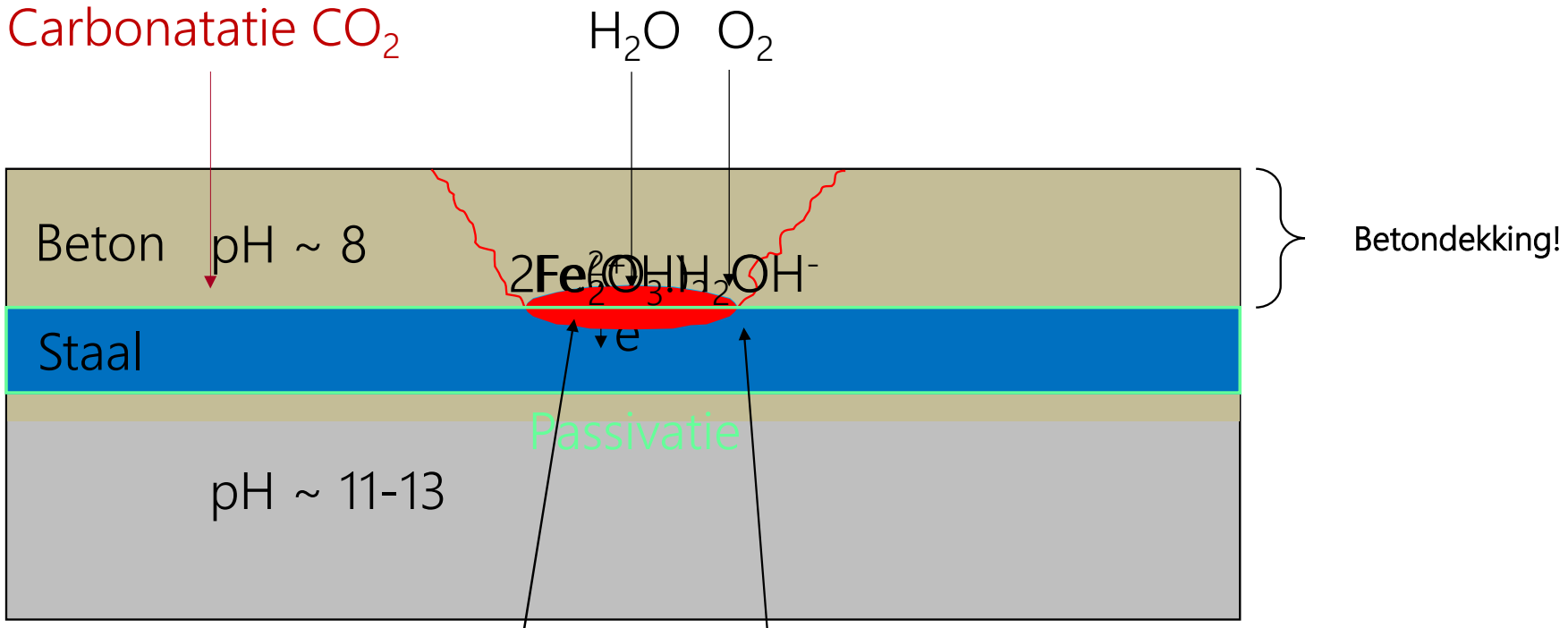

⇒ Elektrochemische cel: 'anode' en 'kathode'

Betonschade

Wapeningscorrosie t.g.v. carbonatatie

- Betondekking
  → Dikte
  → Kwaliteit (W/C-factor, verdichting)
  → Cementtype
- Blootstelling aan CO_2
- Aanwezigheid van lucht en water

⇒ Eisen i.f.v. milieu-/omgevingsklasse

Tabel 1 ***Milieuklassen, geassocieerd met corrosie, ingeleid door carbonatatie [4].***

Klasse	Beschrijving	Informatieve voorbeelden
XC1	Droog of blijvend vochtig	Beton binnenin gebouwen waar de vochtigheid van de omgevingslucht laag is. Beton dat blijvend ondergedompeld is in water.
XC2	Vochtig, zelden droog	Betonoppervlakken die langdurig in contact staan met water. Een groot aantal funderingen.
XC3	Matige vochtigheid	Beton binnenin gebouwen waar de vochtigheid van de omgevingslucht matig of hoog is. Beton buiten, dat beschut is tegen regen.
XC4	Wisselend vochtig en droog	Oppervlakken die in contact staan met water, maar niet tot de milieuklasse XC2 behoren.

Betonschade

Wapeningscorrosie t.g.v. carbonatatie

- Kenmerkend:
  → Gegeneraliseerde corrosie
  → Afdrukken van beton
  → Geen grote verliezen in wapeningsdiameter
  → Waarschuwend effect

Betonschade

Wapeningscorrosie t.g.v. chloriden

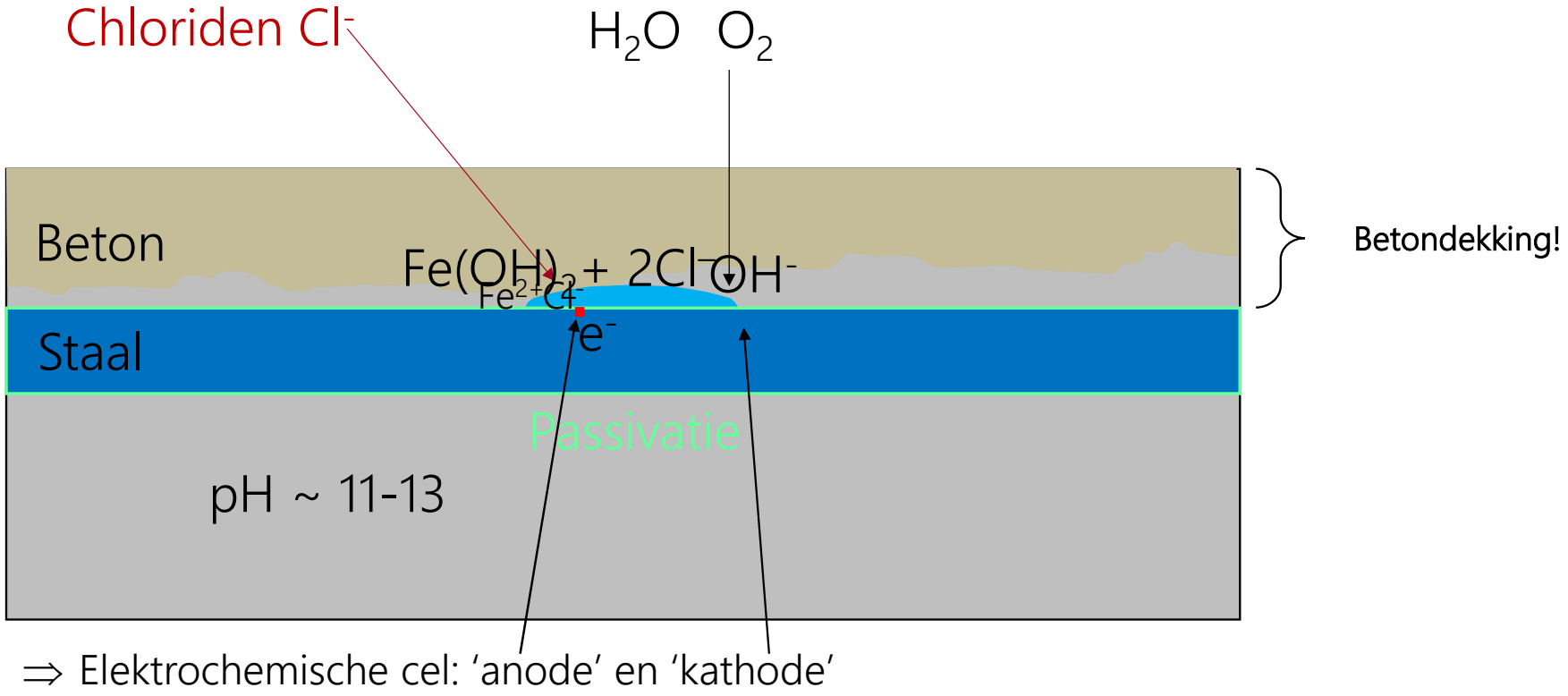

⇒ Elektrochemische cel: 'anode' en 'kathode'

Betonschade

Wapeningscorrosie t.g.v. chloriden

- Betondekking
  → Dikte
  → Kwaliteit (W/C-factor, verdichting)
  → Cementtype
- Blootstelling aan chloriden
  → Granulaten
  → Bindingsversneller
  → Maritieme omgeving
  → Dooizouten
- Aanwezigheid van lucht en water

⇒ Eisen i.f.v. milieu-/omgevingsklasse

Tabel 3 ***Milieuklassen, geassocieerd met een door chloriden (niet afkomstig van zeewater) ingeleide corrosie [8].***

Milieuklasse	Beschrijving	Voorbeelden
XD1	Matige vochtigheid	Betonoppervlakken, blootgesteld aan de chloriden uit de lucht
XD2	Nat, zelden droog	- Zwembaden - Beton, blootgesteld aan chloridenhoudend industrieel water
XD3	Wisselend nat en droog	- Brugdelen, blootgesteld aan chloridenhoudend spatwater - Verharde wegen - Vloeren van parkeerplaatsen

Tabel 4 ***Milieuklassen, geassocieerd met een door chloriden (afkomstig van zeewater) ingeleide corrosie [8].***

Milieuklasse	Beschrijving	Voorbeelden
XS1	Blootgesteld aan lucht die zeezout bevat, maar niet rechtstreeks in contact met zeewater	Constructies aan of in de buurt van de kust
XS2	Blijvend ondergedompeld in zeewater of brak water	Delen van constructies in de zee
XS3	Getijde-, spat- en nevelzones	Delen van constructies in de zee

Betonschade

Wapeningscorrosie t.g.v. chloriden

- Kenmerkend:
  → Oplosbaar
  → Roestsporen
  → Putcorrosie
  → Waarschuwend effect veel minder groot
  → Gevaar voor stabiliteit!

Diagnose

Waarom en wanneer?

1. Evaluatie van de toestand van het beton
2. Evaluatie van het risico op betonschade
3. Identificatie van de schadeoorza(a)k(en)
4. Werkelijke omvang van de schade

→ Selectie geschikte bescherm-/herstelmethode (cfr. NBN EN 1504-9)

→ Inschatting vermoedelijke hoeveelheden

→Vóór opmaak bestek herstellingswerken!!

Diagnose

Hoe?

1. Vooronderzoek
   → Informatie (plannen, bouwjaar, architect, aannemer, omgeving, geschiedenis, gebruik, …)
   → Een eerste bezoek (dringendheid, omstandigheden voor de diagnose)

2. Basisproeven

3. Aanvullende proeven

→ Stroomschema (TV 231)

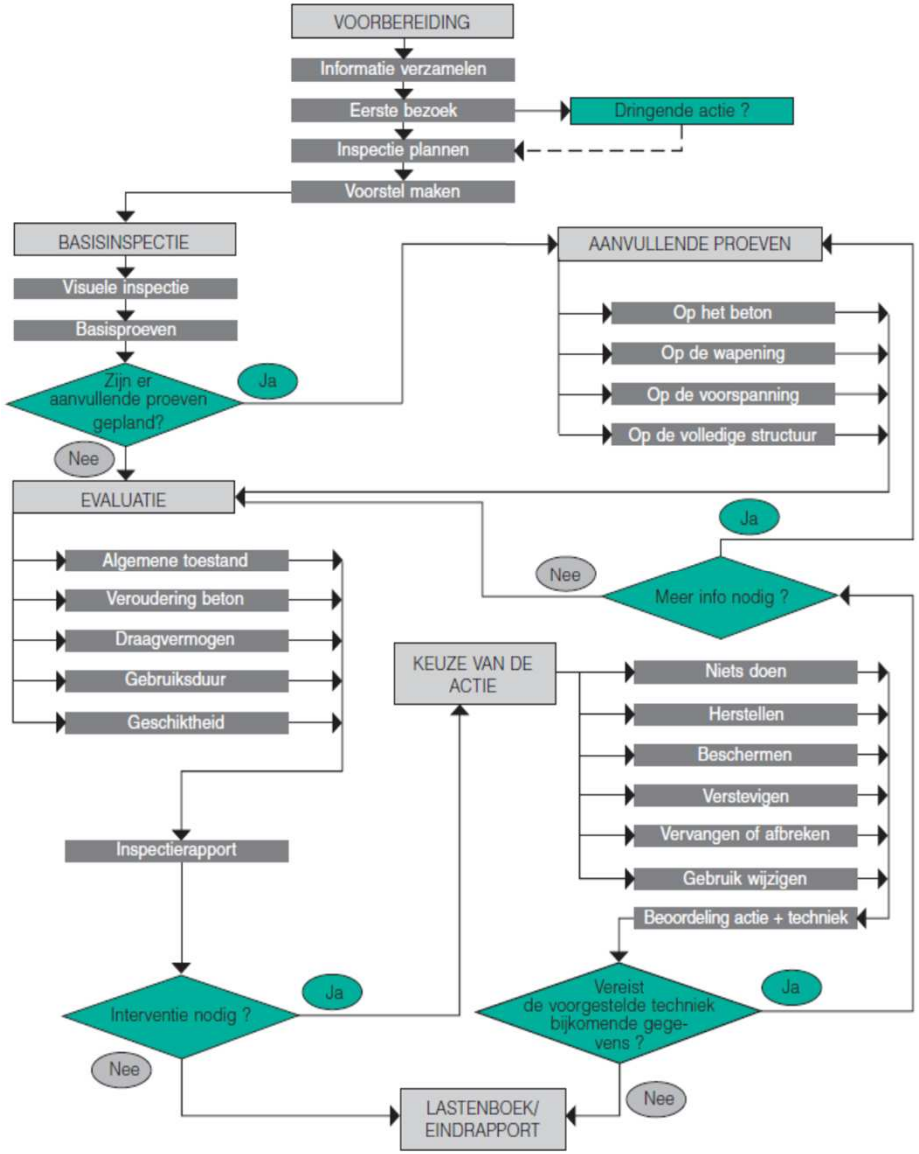

Diagnose

Hoe?

2. Basisproeven

- Visuele inspectie

→ In kaart brengen van schade

- Uitzicht oppervlak
- Verkleuringen
- Scheuren
- Afschilfering
- Afbrokkeling
- Blootliggende wapening

→ Mate van detail i.f.v. toepassing

Diagnose

Hoe?

2. Basisproeven

- Opzoeken holle zones / onthechtingen

- Oppervlaktehardheid: **sclerometer**

Diagnose

Hoe?

2. Basisproeven

- Wapeningsdetectie: **Pachometer**
- *Bovenste* wapening:
  - Positie

    → Uitvoering boringen/doorvoeren
  - Diameter (benadering)

    → Hulp bij berekeningen stabiliteit
  - **Wapeningsdekking**

    → Risico op wapeningscorrosie

Diagnose

Hoe?

2. Basisproeven

- Carbonatatiediepte
- Proef op kern of boorstof (fenolftaleïne)

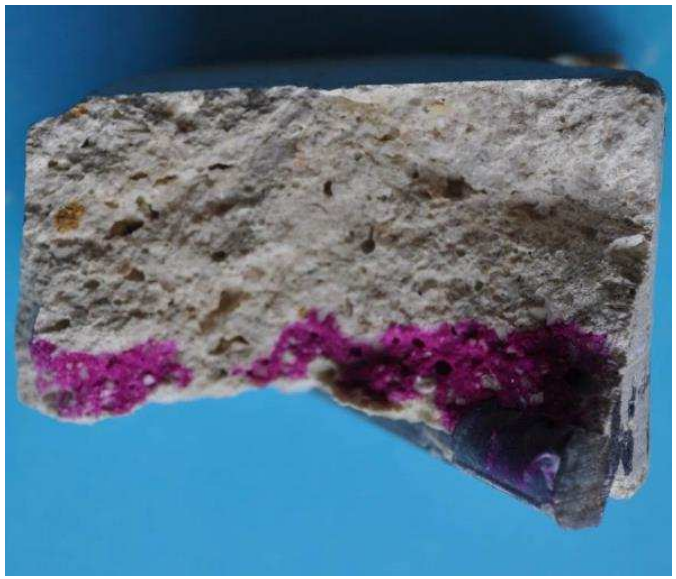

→ Risico op wapeningscorrosie

Diagnose

Hoe?

2. Basisproeven
- Chloridegehalte
- Proef op kern of boorstof
  - Chemische analyse
  - Werfkit

Diagnose

Hoe?

2. Basisproeven

- Chloridegehalte

→ Gehalte ter hoogte van de wapening

→ Risico op wapeningscorrosie

→ Chloridegradiënt:

→ Ingemengde/ingedrongen chloride

- Opgepast:
  - Resultaat: % Cl^- t.o.v. betonmassa
  - Criteria: % Cl^- t.o.v. cementmassa (≈ maal 8)!!

< 0,4 m%/cement	beperkt corrosierisico
0,4 tot 1 m%	matig corrosierisico
> 1 m%	hoog corrosierisico
	in niet gecarbonateerd beton !

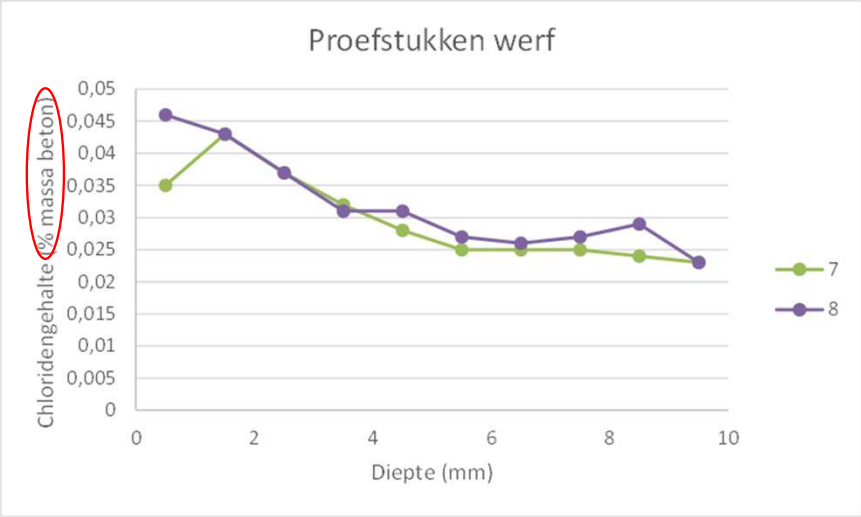

Diagnose

Hoe?

3. Aanvullende proeven

- Potentiaalmetingen
- Microscopie
- Proeven op kernen
- Ultrasone metingen
- …

⇒ Relevant?

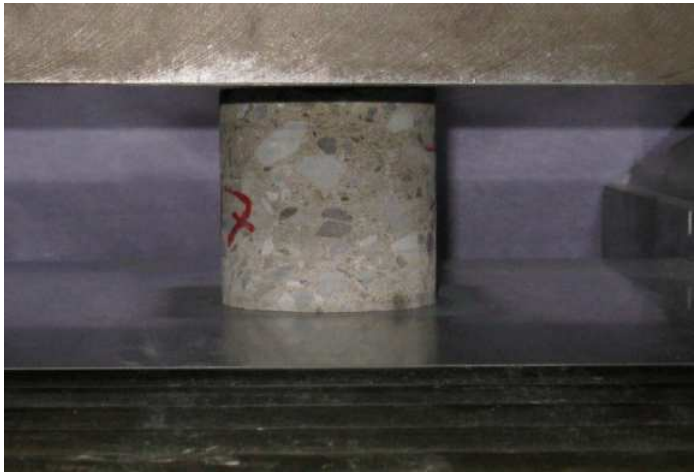

Diagnose

Waar?

→ Meestal niet op volledig betonoppervlak
→ Op doordacht gekozen proeflocaties
→ Een voldoende nauwkeurig globaal schadebeeld verkrijgen
→ Beslissingsparameters

- Visuele inspectie: veel/weinig schade
- Omvang constructie: hoe groter, hoe meer locaties
- Blootstelling en ontwerp: bv. chloriden, voegen
- Gevolgen van schade: hoe kritischer, hoe meer locaties
- Het budget

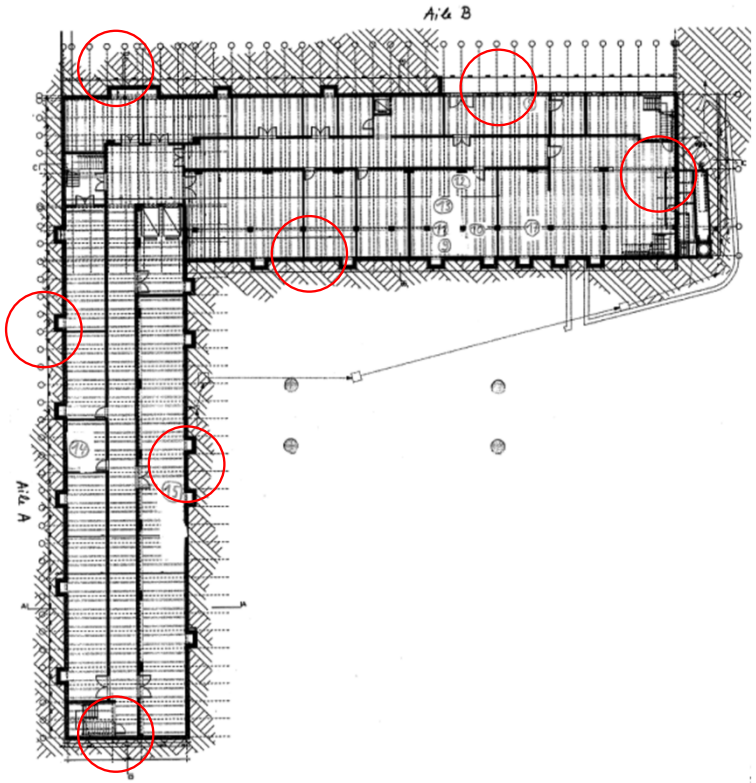

Diagnose

Wie?

1. Ontwerp (locaties, keuze proeven)
2. Uitvoering proeven
3. Interpretatie proefresultaten

→ Deskundige partijen!

- Certificatie van bedrijven (PTV-BPC-560):
  - → Niveau A: Uitvoerder
  - → Niveau B (in comb. met A of C): voorstel herstelmethode
  - → Niveau C: Diagnose en ontwerp
- FEREB
- Universiteiten
- …

Herstel- en beschermmethoden

Principes volgens NBN EN 1504-9 (2008)

1. Bescherming tegen indringing
2. Vochtbeheersing
3. Restauratie van beton
4. Structurele versterking
5. Verhoging fysische weerstand
6. Verhoging chemische weerstand
7. Behouden of herstellen van de passiviteit
8. Verhogen resistiviteit
9. Controle kathodische zones
10. **Kathodische bescherming**
11. Controle anodische zones

→ Beton

→ Wapeningscorrosie

ICS: 01.040.91 ; 91.080.40

Geregistreerde Belgische norm

NBN EN 1504-9

2e uitg., november 2008

Normklasse: B 15

Producten en systemen voor het beschermen en herstellen van betonconstructies - Definities, eisen, kwaliteitsborging en conformiteitsbeoordeling - Deel 9: Algemene principes voor het gebruik van de producten en systemen

Produits et systèmes pour la protection et la réparation de structures en béton - Définitions, exigences et maîtrise de la qualité et évaluation de la conformité - Partie 9: Principes généraux d'utilisation des produits et systèmes

Products and systems for the protection and repair of concrete structures - Definitions, requirements, quality control and evaluation of conformity - Part 9: General principles for the use of products and systems

Toelating tot publicatie: 26 november 2008

Vervangt NBN ENV 1504-9 (1997).

Deze Europese norm EN 1504-9:2008 heeft de status van een Belgische norm.

Deze Europese norm bestaat in drie officiële versies (Duits, Engels, Frans).

Bureau voor Normalisatie Brabançonnelaan 29 B-1000 Brussel België
Tel: +32 2 738 01 12 - Fax: +32 2 733 42 64 - E-mail: info@nbn.be - NBN Online: www.nbn.be
Bank: 000-3255821-10 IBAN: BE41 0003 2558 2110 BIC: BPOT BEB1 BTW: BE 0860.857.592

© NBN 2008

Prijsgroep: 17

Herstel- en beschermmethoden

Keuzeparameters

→ Veiligheid (stabiliteit, vallende brokstukken)
→ Schadeoorzaak en -ontwikkeling (wegnemen oorzaak)
→ Technische haalbaarheid (randvoorwaarden)
→ Economische aspecten (levensduur, budget)
→ Omvang van schade
→ Uitvoeringsaspecten (bv. spoorwegen)
→ Eisen uiterlijk (bv. beschermde monumenten)
→ Eisen opdrachtgever

Herstel- en beschermmethoden

Kathodische bescherming

→ Wapeningscorrosie

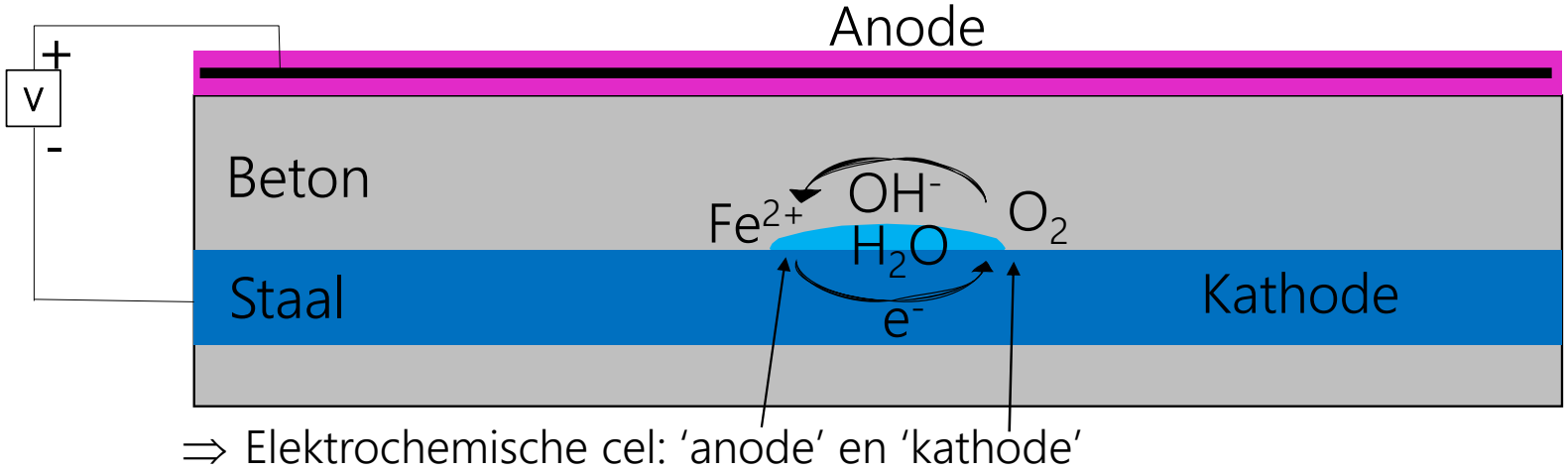

⇒ Elektrochemische cel: 'anode' en 'kathode'

- Kathodische bescherming

→ Polarisatie van het staal (verlaging elektrische potentiaal)

→ Ijzer kan niet meer in oplossing gaan

→ Corrosieproces stopt

Herstel- en beschermmethoden

Kathodische bescherming

- Vooral bij chlorideverontreinigd beton
  → Hoge chloridegehalten
  → Oorzaak (bron chloriden) niet weg te nemen
- Permanente installatie: stopzetten wapeningscorrosie zolang KB-systeem werkzaam is
- Stroombron: opgelegde stroom of opofferanodes
- Enkel mechanisch beschadigd beton dient verwijderd te worden
- Opvolging/monitoring (ev. vanop afstand)

- Vereist <u>grondige specifieke voorstudie</u>
  - Continuïteit wapening
  - Kortsluitingen
  - Geleidbaarheid beton/herstelmortel
  - Neveneffecten mogelijk: waterstofbrosheid, ASR, opwarming, gasvorming
- NBN EN ISO 12696 (2017)

Herstel- en beschermmethoden

Kathodische bescherming

Bram.dooms@bbri.be